

ІВАН ФРАНКО ПРО ЗМІСТ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Батьки і діти – вічна проблема, пошуки раціонального розв'язання якої й становить по суті, серцевину, ядро родинної педагогіки. Взаємні обов'язки найближчих, рідних між собою людей, скріплених кровною спорідненістю, реалізують найголовнішу суть життя людини, сім'ї, народу, нації, держави, суспільства, та й взагалі роду людського – наступність, спадкоємність поколінь, що наш народ розглядав як основний закон свого життя.

Нині можна почути, що повернення до старого – це крок назад, що молодь треба виховувати на культурних потребах усього людства. Усе це, повною мірою так. Але спустошені душі, вихолощені дощенту, не зможуть сприймати й чуже. Потрібно докласти чимало зусиль, любові, щоб довести й переконати молодь у тому, що, незважаючи на важкі часи, необхідно дотримуватися в житті тих принципів, які були притаманні нашим пращурам.

Перспективи подальших розробок. Таким чином, родинне виховання як засіб соціалізації особистості – велика педагогічна проблема, це система, що поєднує зусилля великої кількості людей. Для позитивного її розв'язання подальші дослідження варто проводити у напрямку більш глибокого вивчення соціалізації дитини в родинних

різних соціальних груп: сім'ях селян, сім'ях робітників, сім'ях службовців, сім'ях вчителів, сім'ях медичних робітників, сім'ях бізнесменів, проблемних сім'ях тощо.

1. Волков Г.Н. *Етнопеддагогіка* / Г. Волков. *Етнопеддагогіка*. – М.: АCADEMIA. – 1999. – С. 4–6.
2. Ковалев А.Г. *Психологія сучасної сім'ї* / А. Ковалев. *Психологія сучасної сім'ї*. – М.: 1998. – С. 40.
3. *Народна педагогіка: світовий досвід* / Укладачі: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – К.: Знання-Прес. – 2003. – С. 10–125.
4. Семиченко В.А., Заслуженюк В. С. *Психологія та педагогіка сімейного спілкування* / В. Семиченко, В. Заслуженюк *Психологія та педагогіка сімейного виховання*. – К.: Веселка. – 1998. – С. 3–180.
5. Стельмахович М.Г. *Українська родинна педагогіка* / Навч. посібник. редактори-упорядники: Н.І. Косарева, С.В. Кириленко. – К.: ІСДО, 1996. – С. 93–141.
6. Черепанова С. *Філософія родознавства* / С. Черепанова. *Філософія родознавства*. – К.: Знання. – 2007. – С. 343–345.
7. Хромова О. *Сучасна сім'я очима батьків, сучасна сім'я очима дітей* / О. Хромова // *Родинне виховання*. – Спецвипуск. – 2007. – № 10. – С. 69.
7. Янів В. *Українська душа* / В. Янів. *Українська душа*. – К.: Фенікс. – 1992. – С. 93.

Стаття надійшла до редакції 15.07.2010

УДК 37.013=161.2“XIX”

Роман Вишнівський, викладач кафедри практики англійської мови
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ІВАН ФРАНКО ПРО ЗМІСТ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті на основі вивчення й аналізу творів І. Франка розкрито його ідеї на зміст духовно-морального виховання української молоді. Зосереджено увагу на ставленні мислителя до релігії, духовних цінностях, ролі художньої літератури, вчителя у моральному вихованні учнівської молоді.

Ключові слова: Іван Франко, духовно-моральне виховання, учитель, учень.

В статтє на основе изучения и анализа произведений И. Франко раскрыто его идеи на содержание духовно-нравственного воспитания украинской молодежи. Обращено внимание на отношение мыслителя к религии, духовные ценности, роль художественной литературы, учителя в нравственном воспитании учеников.

Ключевые слова: Иван Франко, духовно-нравственное воспитание, учитель, ученик.

In the article on the basis of the study and analysis of I. Franko's works we have shown his ideas on the content of spiritual and moral education of the Ukrainian youth. Special attention is paid to his attitude towards religion, spiritual values, the role of literature, a teacher in students' moral education.

Key words: Ivan Franko, spiritual and moral education, teacher, student.

Постановка проблеми. У зв'язку з глобальними перетвореннями, що відбуваються у всіх сферах життєдіяльності суспільства, проблема духовно-морального виховання підростаючого покоління набуває особливої актуальності. Зростає і виховна

роль системи освіти, одне з найважливіших завдань якої – духовне відродження особистості, розвиток її творчих здібностей, підвищення загальної культури, духовно-моральної свідомості, що дає їй змогу активно й творчо включитися у суспільне життя країни, самореалізуватися і

ІВАН ФРАНКО ПРО ЗМІСТ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

самовдосконалюватися на основі духовно-моральних цінностей.

Особлива роль в осмисленні поняття “духовності” та “моралі” як орієнтації на вищі цінності належить філософам, психологам, культурно-освітнім і громадським діячам кінця XIX – початку XX століття. Значну увагу цій проблемі приділяв І. Франко.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Релігійним поглядам мислителя, його вірі в Бога висвітлено у дослідженнях О. Багана, М. Бендика, Л. Бондар, Ю. Бондаренка, Ю. Завгороднього, М. Гнатюка, Я. Грицака, З. Гузара, А. Колодного, М. Олексюка, В. Сулими, З. Франко, Р. Чопика та ін.

Низка досліджень змісту духовно-морального виховання, загальнолюдських цінностей у літературно-педагогічній спадщині І. Франка здійснена в радянський час (О. Дзевєрін, Г. Паперна, В. Смаль, В. Струбницький, С. Чавдаров та ін.). Проте підкреслимо, що значна частина радянських дослідників творчості І. Франка обмежувалися 20-томним виданням творів, що не дає змоги цілісно й ґрунтовно відображати погляди вченого на питання освіти й виховання молоді. Зазначимо також, що окреслена проблема, як і педагогічні погляди І. Франка загалом, розглядалася крізь призму тодішньої комуністичної ідеології.

Окремим аспектом зазначеної проблеми присвячені публікації сучасних учених. Так, гуманістичні ідеї у педагогічній спадщині І. Франка упродовж 1877 – 1885 рр. досліджує М. Гушак [1]; морально-етичний аспект виховання школярів на основі творів І. Франка окреслюють Г. Доброльожа [2], О. Магеря [4], Н. Тихолоз [6] та ін.; проблематику добра і зла в оповіданнях І. Франка розглядає М. Легкий [3]; проблему морального вибору людини у поемі І. Франка “Іван Вишеньський” висвітлює Б. Соя [5]. Однак цілісного дослідження у цьому напрямі ми не виявили.

Мета статті – розкрити зміст духовно-морального виховання української молоді у творчому доробку І. Франка.

Виклад основного матеріалу. На проблемах релігії, духовності, морального виховання молоді І. Франко зосередив увагу у низці публіцистичних статей, поезій та художніх творів: “Радикали і релігія”, “Наука і її становище щодо працюючих класів”, “Святий Валентій”, “Поєма про сотворення світу”, “Сучасні досліди над Святим Письмом”, “Рука Івана Дамаскина”, “Христос і хрест”, “Легенда про Пилата”, “Борис Граб”, “Олівець”, “Отець-гуморист”, “Учитель” та багато інших.

Одним з чи найважливіших елементів

морального аспекту виховання є те, який головний ідеал лежить в його основі. Виходячи з цього, нам видається вкрай важливим торкнутися питання ставлення І. Франка до релігії.

Беручи до уваги праці вищезазначених дослідників творчості І. Франка у цьому напрямі, аналізуючи твори мислителя, приходимо до висновку, що він розглядав християнство не як церковний культ, а як сферу високих ідеалів. А тому неодноразово піддавав гострій критиці діяльність галицької клерикальної інтелігенції за її надмірну консервативність та духовну відсталість. Однак він не вважав себе ідейним атеїстом, скоріше був ученим-вільнодумцем, що з позицій досягнень тодішньої науки дивився на світ та його явища.

Стосовно релігії духовенства І. Франко керувався конкретним історичним досвідом свого народу, де драматичні сторінки міжконфесійної боротьби свідчать, що не раз вона ставала лише формою вияву ширших проблем. А з іншого боку, вивчення цієї історії переконало вченого, що насаджувана тоді нетолерантність та погорда до інших конфесій була антигуманною, бо “затроювала” в людях “почуття горожанської рівності та справедливості” [13, 180]. Усі ці розбіжності І. Франко чітко усвідомлював, а тому декларував з підкресленою прямоотою: “Певна річ, моя моральність значно відмінна від тої катеґоричної, догматичної моралі, що у нас видається за самотню християнську... Та я певний, що в основі своїй вона далеко більше зближена до моральності всіх тих великих учителів людськості, “ищущих Царства Божія і правди Єго”, ніж колінопреклонна, поклонобийна та черствосердна моральність багатьох стовпів Церкви, покликаних та непокликаних оборонців релігії” [8, 180].

Щоб зняти будь-які сумніви щодо ставлення мислителя до релігії, його віру в Бога як Абсолюту Любові та Добра, потрібно звернутися до основоположної його праці з цього питання “Радикали і релігія”. У ній є виклад позицій щодо релігії Русько-української радикальної партії, одним з організаторів і керівників якої був І. Франко. У цій політичній програмі автор зазначає: “Релігією називається не тільки віра в якісь надземні, вищі істоти, обдаровані вищою силою, ніж люди; не тільки віра в те, що і в людях є частина тої найвищої істоти (душа) і що люди повинні своїм життям і своїми учинками наближуватися до тої вищої істоти. До релігії належить також чуття, любов до тої вищої істоти і до інших людей, любов до добра і справедливості, а вкінці також добра воля,

ІВАН ФРАНКО ПРО ЗМІСТ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

постанова життя й самому так, щоб наближувати себе і інших до тої вищої істоти” [12, 268]. І. Франко переконує нас, що віра без любові і без сильної волі, що показується в ділах, не чинить ще релігійного чоловіка. Так само самі вчинки без віри у вищу справедливість і без любові до тієї справедливості, і до інших людей, чинять чоловіка фарисеєм, але ще не правдиво релігійним чоловіком. І тому “радикали, – продовжує мислитель, – ніколи не виступають і не виступали ані против віри в Бога, ані против жадної основи правдивої релігійності. Протинно, до всіх людей щиро релігійних, а затим чесних і не фарисеїв, радикали мають глибоке пошанування, тим більше, що таких людей в наших часах дуже небагато. Так само не виступали і не виступають радикали проти головних установ церковних, проти церковних тайн і обрядів, а тільки виступали і виступають і будуть виступати завсіди проти надуживання тих установ і обрядів до визискування, обдирання і отуманювання народу” [12, 270]. З цього випливає, що І. Франко вважав духовно-моральне життя людини неможливим без пробудження совісті й властивого людській душі відчуття гріха, без навчання розрізняти добро і зло, без боротьби зі злим початком у собі самому. А тому, неодноразово закликав боротися із проявами в собі пихатості, самовдоволення, жорстокості, байдужості до інших людей, берегти свою честь і гідність, проявляти доброту й милосердя у повсякденному житті. “Ми, радикали, – резюмує автор, – робимо те, що повинно було робити духовенство від тисячі літ: ми виховуємо народ в правдиво релігійнім, в правдиво християнським дусі” [12, 270 – 271].

І. Франко розглядав людину як свідомого індивіда, учасника культурного життя суспільства, суб’єкта творчої і свідомої діяльності. А тому, виступав за те, щоб у житті кожен керувався певними моральними нормами і принципами. Адже, саме мораль “вчить людину жити по-людському – вона завжди і скрізь керує її кроками, вона переробляє її звірячу природу, робить її м’якшою, ... здібною до щастя, як внутрішнього (задоволення собою), але і суспільного, яке спирається на поєднанні праці усіх людей і на братській взаємній любові” [11, 49]. У понятті людини мислитель бачив єдність духа і тіла як єдність нерозривного цілого. У цій єдності він бачив живу силу, яка творить і керує життям.

І. Франко неодноразово вказував на духовність як закономірний стан людини, під яким розумів певну інтегральну властивість людини, що виявляється в потребі жити, творити відповідно до загальнолюдських ідеалів “справедливості,

братерства й волі” [7, 31], здатності до співпереживання, співчуття й милосердя.

Духовність він розглядав як ідеальну потребу людини у пізнанні суті свого призначення, прагненні будувати свої стосунки з навколишнім світом на засадах любові, істини, добра.

Саме крізь призму віри І. Франка в Бога, як Абсолют Любові й Добра, потрібно розглядати всю суть духовно-морального виховання підростаючого покоління, якому мислитель надавав величезної ваги, і думки якого можуть й повинні бути використані у наш час. Його мету І. Франко нерозривно пов’язував із засвоєнням молоддю загальнолюдських ідеалів і цінностей: доброти, справедливості, чесності, милосердя, великодушності, людської гідності тощо, розумінням їх абсолютного й універсального характеру. А тому в багатьох творах він, критикуючи тодішню систему освіти, що випускала у світ неосвічених ледарів, неробство, паразитизм, жадобу до збагачення, лицемірство, підступність, жорстокість закликав виховувати людину, якій властиві “внутрішній спокій, сила і ясність переконань, чиста совість і боротьба, вічна боротьба проти темноти, фальші і дармоїдства” [9, 58].

Аналізуючи вищезазвані публіцистичні статті й художні оповідання І. Франка, приходимо до висновку, що в процесі формування ідейних переконань, розвитку і збагачення моральних якостей особистості пріоритетну роль він відводив школі. Адже, багато важливих рис духовного світу дитини закладаються вже у початкових класах. Саме тут вона отримує основи систематичних знань, тут формується її моральна зовнішність, розвиваються характер, воля. У шкільні роки людина повинна не тільки навчитися відповідально вибирати моральні цінності, вчинки, визначити своє ставлення до праці і майбутньої професії, а й уміти реалізовувати їх у житті.

Колосальні потенційні можливості для морального впливу на школярів має, на думку І. Франка, література. Її незамінна роль – накопичення досвіду співпереживання. Адже співчуваючи героям художніх творів, радіючи їх успіхам чи сумуючи з приводу їх невдач, учень стає емоційно багатшим, добрішим, більш чуйним і мудрим. Образи героїв твору, глибоко переживаються учнями і швидше стають надбанням їх свідомості. Читаючи художні твори, вірші, казки, діти мають змогу краще зрозуміти і оцінити моральні вчинки людей. У них ставляться у доступній для учнів формі питання про справедливість, чесність, доброту, милосердя, товарицькість, вірність, гуманність тощо. Тому

ІВАН ФРАНКО ПРО ЗМІСТ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

мислитель вимагав від письменників “розбуркати ... ідейне, духовне життя, бажання освіти й поступу, бажання естетичних вдоволень – ті основні точки всякої літературної продукції” [10, 366]. А для цього їх закликав: “Будьмо поперед усього самі людьми в повнім значенні сього слова, характерними і щирими, освіченими і гуманними, стіймо на свічнику, тоді світло наше не сховається від очей людських і яснитиме без штучної реклами і самохвальби” [10, 366].

Через літературу учні мають змогу ознайомлюватися з життям, діяльністю, поглядами видатних людей, що також сприяє їх моральному розвитку. Тому вчитель Міхонський пропонував своєму учневі Борису “читати добрі життєписи чільних діячів літератури та науки, деякі спомини великих людей та їх листи, приучуючи його розуміти всякий твір того часу й тих людських взаємин, яких він був витвором і виразом” [11, 165].

І. Франко розумів, що духовно-моральне виховання може ефективно здійснюватися тільки як цілісний процес, який відповідав би нормам загальнолюдської моралі, організації усього життя школярів: навчальної діяльності, міжособистісних стосунків, спілкування з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей. Зокрема, це стосується підліткового та юнацького віку. Адже у той час в учня настає період сумніву в існуючих моральних цінностях. Він усвідомлює себе людиною, що переступила межі дитинства, усвідомлює особисту відповідальність, безпосередньо пов’язану з почуттям обов’язку. Учні нерідко вражені соціальним інфантилізмом, скептицизмом, небажанням брати активну участь у суспільних справах. Вони раптом відкидають все і сумніваються у всьому, відкидають, щоб зробити свій власний унікальний вибір системи ціннісної ієрархії. Це пора вибору шляху життя і складання планів, пора свободи і творчої незалежності, грандіозних задумів і героїчних рішень. Тому невід’ємне завдання справжнього педагога у такій ситуації, на думку мислителя, – спертися на розумне і духовне начало в людині, допомогти кожному вихованцю визначити ціннісні основи власної життєдіяльності. Адже, моральне виховання – не заучування моральних норм чи бездумне вироблення звичок поведінки. Воно – активний життєвий процес взаємин, діяльності, спілкування і подолання суперечностей. Це процес постійних і систематичних рішень, виборів вольових зусиль на користь моральних норм, процес самовизначення і самоврядування відповідно до них. Так, у статті “Таємні товариства молоді” І. Франко описує факт, коли

в одного з учнів гімназії виявили “заборонений” художній твір, який містив історичний акт обвинувачення проти ордена єзуїтів і передбачав його розпад у 1773 році. Унаслідок “розсудливих ухвал учительської конференції, яка складалася з активних і справжніх педагогів” [11, 174], учня не тільки не виключили з гімназії, що було звичним явищем у таких випадках, а й учитель сам повернув йому конфісковану книжку і запропонував також прочитати книжки, які заперечували закиди проти єзуїтів. “Це була процедура, – зазначає автор, – яка зробила враження на обвинуваченого. Хлопець сам потім урівноважився, а нині ... є людиною вельми релігійною і моральною” [11, 174].

Ефективне здійснення системи духовно-морального виховання дітей цілком залежить від гуманістичної спрямованості особистості педагога. Тому пріоритетну роль у моральному вихованні школярів І. Франко відводив особистості вчителя. Адже виховання залежить і від особистого прикладу педагога, його поведінки, ставлення до вихованців, світогляду, ділових якостей, авторитету. І від того, що вклав наставник у душу дитини у шкільні роки, залежатиме, як будуватиме учень свої стосунки з навколишнім світом.

І. Франко неодноразово підкреслював, що вчитель повинен з любов’ю ставитися до своїх вихованців, у жодному випадку не застосовувати тілесних покарань, що поневолювали душі дітей, виховувати їх, не повчаючи, а подаючи приклад своїм бездоганним і чистим життям. Він підкреслював, що виховання і навчання несумісні з насильством над дитиною, що вчитель повинен спиратися у своїй діяльності на знання дитячої природи, зв’язок з життям і самостійність мислення, на особисті прагнення учня, розкриття його творчих можливостей. Адже, приклади зосередженого, відповідального ставлення до своєї справи, принциповості, чуйності і турботи у стосунках з колегами і вихованцями укріплюють у вихованцях віру в торжество моралі. І, навпаки, якщо учні були свідками байдужого або нетактовного ставлення педагога до когось, моральному розвитку школярів наноситься істотна втрата.

І. Франко розглядав учителя й учня як рівноправних учасників педагогічного процесу. Учителю він відводив роль помічника учня, що стимулює активність і спрямовує духовний розвиток останнього.

Справжній учитель, у розумінні мислителя, – це передовсім носій вищих духовних цінностей. Він викликає у дітей відчуття повної довіри, щирої

ІВАН ФРАНКО ПРО ЗМІСТ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

поваги, готовність слідувати тому, чому вчить, справжню віру, надію, любов. Йому властиві яскрава індивідуальність, творче ставлення до учнів, внутрішня сила, цілісність, цілеспрямованість, що притягає дітей і дорослих, організаційне й емоційне лідерство, здатність генерувати ідеї і захоплювати ними, широта і глибина інтересів, цілісний світогляд, упевненість у своїй місії, у правильності вибраного ним шляху. Він велику увагу приділяє питанням моральності, духовності, вкладаючи у дитячі душі любов, доброту, чуйність, милосердя. Уся його діяльність спрямована на виховання високоморальної, духовно багатой особистості. Так, характеризуючи вчителя Міхонського, І. Франко зазначає: "Але на розвою тіла й розуму не кінчалась виховуюча діяльність Міхонського; розвій моральної істоти чоловіка займав у нього трохи чи не найважливіше місце. Правда моральність розумів він далеко ширше й гуманніше, ніж її розуміють звичайно гімназійні вчителі та шкільні регуляміни. На всіх протоколах гімназійних конференцій, де виключувано учеників за гру в карти, пиятики і зносини з дівчатами, стояло ім'я Міхонського в числі тих, що голосували проти виключення, і то звичайно такий голос подавав він сам один" [11, 166].

Висновки. Вищесказане дає підстави стверджувати, що проблема духовно-морального виховання учнів займала одне з найвагоміших місць у творчості І. Франка. Під духовністю він розумів певну ієрархію цінностей, цілей як здатності до самовизначення, самореалізації і саморозвитку, вміння особистості на основі цієї ієрархії створювати свій внутрішній світ, завдяки якому реалізується її гуманістична суть, вільний моральний вибір у постійно змінних життєвих ситуаціях. Моральне виховання мислитель розглядав як найважливіший чинник залучення молоді до духовних цінностей. І визначальну роль він відводив учителю. Подальшого дослідження потребують питання творчого використання

педагогічних ідей І. Франка у розвитку сучасної школи.

1. Гуцак Ж.М. Гуманізм як основа національного виховання у педагогічному світогляді Івана Франка / Ж.М. Гуцак // *Творча особистість учителя: Проблеми теорії і практики: Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Київ : НПУ, 2003. – Вип. 9. – С. 58 – 65.*

2. Доброльовжа Г. Моральний аспект виховання школярів на основі казок Івана Франка та семантики народних фразеологізмів / Галина Доброльовжа // *Гуманітарні науки: Науково-практичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 56 – 60.*

3. Легкий М. Проблема добра і зла в оповіданнях Івана Франка / Микола Легкий // *Українська мова та література. – 1999. – №43. – С. 1 – 3.*

4. Магера О.П. Етичні погляди І. Франка / Магера О.П. // *Наукові записки: Матеріали звітної-наукової конференції викладачів УДПУ ім. М.П. Драгоманова за 1992 р. – К., 1993. – С. 319 – 320.*

5. Соя Б. З когорти борців за віру: Поема "Іван Вишенський" Івана Франка: проблема морального вибору людини / Б. Соя // *Дивослово. – 2005. – № 9. – С. 24 – 28.*

6. Тихолоз Н.Б. "Як дітям мати, з любові...": Етика і поетика Франкових казок / Наталія Тихолоз // *Дивослово. – 2003. – № 11. – С. 2 – 6.*

7. Франко І.Я. Децю про себе самого // Франко І.Я. *Зібрання творів: У 50-ти т. – К: Наук. думка, 1981. – Т. 31. – С. 28 – 32.*

8. Франко І.Я. *Зібрання творів: У 50-ти т. – К: Наук. думка, 1976. – Т. 2. – С. 543 с.*

9. Франко І.Я. *Зібрання творів: У 50-ти т. – К: Наук. думка, 1978. – Т. 15. – С. 511 с.*

10. Франко І.Я. Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до *Зібр. тв. у 50 т.; Упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів: Каменяр, 2001. – 434 с.*

11. Франко І.Я. *Педагогічні статті і висловлювання / За ред. О. Дзевєріна. – К.: Рад. школа, 1960. – 300 с.*

12. Франко І.Я. *Радикали і релігія // Франко І.Я. Зібрання творів: У 50-ти т. – К: Наук. думка, 1986. – Т. 45. – С. 268 – 271.*

13. Франко І.Я. Шевченко – ляхам. Промова на вечорницях у 43 роковини смерті Шевченка у Львові дня 15 марта 1904 // Франко І.Я. *Зібрання творів: У 50-ти т. – К: Наук. думка, 1982. – Т. 35. – С. 172 – 183.*

Стаття надійшла до редакції 11.06.2010

21 вересня 2010

Міжнародний день миру

"Міжнародний день миру Встановлений резолюцією Генеральною Асамблеєю ООН від 30 листопада 1982 року відзначається в 3-й вівторок вересня.

У 1986 році в цей день з ініціативи філософа-миротворця Шрі Чинмоя пройшла символічна Ходьба Світу. Щепер щороку в Міжнародний День Світу ООН люди більш ніж у 100 містах по усьому світі беруть участь у Ходьбі, виражаючи безмовну підтримку прогресу Організації Об'єднаних Націй у її роботі, спрямованої на світ в усьому світі.

